III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI KÖZPONTI BANK

AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK VÉLEMÉNYE

(2023. április 26.)

a 648/2012/EU, az 575/2013/EU és az (EU) 2017/1131 rendeletnek a harmadik országbeli központi szerződő felekkel szembeni túlzott kitettség csökkentését és az uniós elszámolási piacok hatékonyságának javítását célzó intézkedések tekintetében történő módosításáról szóló rendelet iránti javaslatról, valamint a 2009/65/EU, a 2013/36/EU és az (EU) 2019/2034 irányelvnek a központi szerződő felekkel szembeni koncentrációs kockázat és a központilag elszámolt származtatott ügyletekkel kapcsolatos partnerkockázat kezelése tekintetében történő módosításáról szóló irányelv iránti javaslatról

(CON/2023/11)

(2023/C 204/03)

Bevezetés és jogalap

2023. január 31-én, illetve 2023. február 6-án az Európai Központi Bank (EKB) felkérést kapott az Európai Unió Tanácsától, illetve az Európai Parlamenttől arra, hogy alkosson véleményt a 648/2012/EU, az 575/2013/EU és az (EU) 2017/1131 rendeletnek a harmadik országbeli központi szerződő felekkel szembeni túlzott kitettség csökkentését és az uniós elszámolási piacok hatékonyságának javítását célzó intézkedések tekintetében történő módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendelet iránti javaslatról ([1]) (a továbbiakban: javasolt rendelet), valamint a 2009/65/EU, a 2013/36/EU és az (EU) 2019/2034 irányelvnek a központi szerződő felekkel szembeni koncentrációs kockázat és a központilag elszámolt származtatott ügyletekkel kapcsolatos partnerkockázat kezelése tekintetében történő módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv iránti javaslatról ([2]) (a továbbiakban: javasolt irányelv).

Az EKB véleményalkotásra szolgáló hatásköre az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkének (4) bekezdésén és 282. cikkének (5) bekezdésén alapul, mivel a javasolt rendelet és a javasolt irányelv olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek érintik: 1. a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) a Szerződés 127. cikke (2) bekezdésének első és negyedik franciabekezdése szerinti, a monetáris politika meghatározására és végrehajtására, valamint a fizetési rendszerek zavartalan működésének előmozdítására vonatkozó alapvető feladatát; 2. a KBER-nek a Szerződés 127. cikkének (5) bekezdése szerinti, a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak a hitelintézetek prudenciális felügyeletére vonatkozó politikáik és a pénzügyi rendszer stabilitására vonatkozó politikáik zavartalan megvalósításában való támogatására vonatkozó feladatát; és 3. a hitelintézetek prudenciális felügyeletével kapcsolatban az EKB-ra ruházott feladatokat. Az Európai Központi Bank eljárási szabályzata 17.5. cikkének első mondatával összhangban a Kormányzótanács fogadta el ezt a véleményt.

Általános észrevételek

Az EKB támogatja az Európai Bizottság által javasolt csomagot, amelynek célja az Unió központi elszámolási rendszerének erősítése a szabályozási keret célzott javítása révén. Az EKB egyetért azzal, hogy a reziliens és fejlett központi szerződő felek kritikus fontosságúak a jól működő tőkepiaci unió szempontjából.

Először is, az EKB üdvözli az uniós központi elszámolás biztonságának és rezilienciájának a hatóságok közötti együttműködés megerősítése, valamint a változó pénzügyi kockázatokra tekintettel a központi szerződő felekre és a bankok központi szerződő felekkel szembeni kitettségére vonatkozó prudenciális követelmények aktualizálása révén történő javítására javasolt lépéseket. Másodszor, az EKB támogatja a központi szerződő felek felügyeleti folyamatainak annak érdekében történő egyszerűsítésére irányuló javasolt intézkedéseket, hogy az uniós központi szerződő felek gyorsabban tudjanak reagálni az új piaci fejleményekre. Harmadszor, az EKB egyetért azzal, hogy további intézkedésekre van szükség az uniós ügyfelek és klíringtagok harmadik országbeli központi szerződő felekkel szembeni túlzott kitettségének csökkentése érdekében, az uniós hatóságok teljes ellenőrzésén kívül eső potenciális kockázatok korlátozása céljából.

([1]) COM(2022) 697 final.
([2]) COM(2022) 698 final.

Az eurorendszer mint kibocsátó központi bank szempontjából döntő fontosságúak az uniós központi elszámolás biztonságát és hatékonyságát biztosító megbízható megoldások. A jelentős euróban denominált üzleti tevékenységgel rendelkező valamely központi szerződő félnél bekövetkező zavarok negatív hatással lehetnek az euroövezeti hitelintézetek likviditási pozíciójára és a fizetési rendszerek zavartalan működésére, ami kockázatot jelenthet a hatékony monetáris transzmisszióra, és végső soron az eurorendszer árstabilitás fenntartására irányuló elsődleges célkitűzésének elérésére nézve ([3]). Egy erős uniós központi klíringrendszer az egységes felügyeleti mechanizmus (SSM) szempontjából is fontos az SSM keretében felügyelt hitelintézetek uniós központi szerződő felekkel szembeni kitettségeinek mérete miatt.

Különös észrevételek

1. ***A hatóságok közötti együttműködés erősítése***

Az EKB támogatja a hatóságok közötti uniós szintű együttműködés javasolt megerősítését és az Európai Értékpapírpiaci Hatóság (ESMA) által a felügyeleti konvergencia – különösen a felügyeleti kérdésekkel kapcsolatos szavazás és véleményezés, valamint a válsághelyzetekben történő koordináció révén történő – előmozdítása terén betöltött, kibővített szerepet. Az EKB úgy véli, hogy ez a helyes irányba tett lépés, amely megerősíti a központi elszámolás felügyeletét uniós szinten, figyelembe véve az Unión belüli elszámolási kapacitás növekedését és a kapcsolódó, határokon átnyúló dimenzióval rendelkező kockázatokat. Az uniós központi szerződő felek jelentősége és összetettsége – amely az aktívszámla-vezetési követelmény végrehajtásával várhatóan nőni fog –, valamint a központi szerződő feleknek a jelentős hitelintézetekkel mint klíringtagjaikkal való összekapcsoltsága erősebb uniós szintű felügyeletet tesz szükségessé, valamint szükségessé teszi a rendszerszintű kockázat több tagállamra történő potenciális továbbgyűrűzésének kezelését.

1.1 *Kollégiumok*

1.1.1 A kollégium folyamatos részvétele: vélemények és éves felülvizsgálati folyamat

A 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([4]) (a továbbiakban: EMIR) alapján létrehozott, kollégiumokra vonatkozó keret hatékony eszköznek bizonyult a központi elszámolás azon sajátos kihívásainak kezelésére, amelyek a központi szerződő felek tekintetében fennálló, határokon és ágazatokon átnyúló jelentős kockázati következményekből erednek. A kollégiumok lehetővé teszik a különböző joghatóságok különböző feladatokkal megbízott hatóságai számára, hogy információkat cseréljenek, inputtal szolgáljanak, és aggályokat fogalmazzanak meg az uniós központi szerződő felek kockázatkezelési megközelítéseivel és szolgáltatásainak körével kapcsolatban. Jelenleg a kollégiumok véleményeket adnak ki többek között a központi szerződő felek engedélyezéséről, a központi szerződő felek tevékenységeinek és szolgáltatásainak bővítéséről, valamint a modellek jelentős változásairól. A központi szerződő feleknek a változó piaci fejleményekre és kockázatokra adott kockázatkezelési válaszait azonban jelenleg nem vizsgálják formális kollégiumi eljárások keretében, kivéve, ha az ilyen központi szerződő felek intézkedései a tevékenységeket vagy a kockázati modelleket érintő jelentős válaszokat vonnak maguk után.

A kollégiumok folyamatos részvételének erősítése érdekében az EKB teljes mértékben támogatja a Bizottság azon javaslatát, hogy a központi szerződő felek illetékes hatóságai legalább évente nyújtsanak be a kollégiumnak egy átfogó jelentést, amelyben felülvizsgálják a központi szerződő fél EMIR rendelkezéseinek való megfelelését, és értékelik a kockázatokat, amelyeknek a központi szerződő fél ki van téve ([5]). Az EKB üdvözli a Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy a kollégiumnak további véleményeket kelljen kiadnia a legfontosabb felügyeleti határozatokról, például a központi szerződő fél felülvizsgálatáról és értékeléséről szóló jelentések, a biztosítéki követelmények és az engedélyek esetleges visszavonása tekintetében ([6]).

([3]) Lásd az európai felügyeleti hatóság (Európai Értékpapírpiaci Hatóság) létrehozásáról szóló 1095/2010/EU rendeletnek és a 648/2012/EU rendeletnek a központi szerződő felek engedélyezésére vonatkozó eljárások és az érintett hatóságok, valamint a harmadik országbeli központi szerződő felek elismerésére vonatkozó követelmények tekintetében történő módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról szóló, 2017. október 4-i CON/2017/39 európai központi banki vélemény (HL C 385., 2017.11.15., 3. o.) általános észrevételeit. Az EKB valamennyi véleménye elérhető az EUR-Lexen.

([4]) Az Európai Parlament és a Tanács 648/2012/EU rendelete (2012. július 4.) a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és a kereskedési adattárakról (HL L 201., 2012.7.27., 1. o.).

([5]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikke 16. pontjának b) alpontját.

([6]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 12. pontját, amely új 17b. cikk (1) bekezdés b) ponttal egészíti ki az EMIR-t.

A javasolt keret értelmében a kollégium véleményei – amellett, hogy egyetértenek vagy nem értenek egyet bizonyos felügyeleti határozatokkal – feltételeket és ajánlásokat is tartalmazhatnak, amelyeket a kollégium szükségesnek tart a központi szerződő fél kockázatkezelésében mutatkozó hiányosságok mérsékléséhez ([7]). Az EKB üdvözli a javasolt rendeletet, mivel az lehetővé teszi a kollégium tagjai számára, hogy megjelöljék a szavazataik alapjául szolgáló megfontolásokat és jelezzék a fennmaradó aggályokat. A szavazási folyamat további javítása érdekében a kollégium tagjait ösztönözni kell arra is, hogy a kollégiumi véleményezési eljárás során a szavazataik leadásakor adjanak indokolást annak érdekében, hogy a központi szerződő fél illetékes hatósága jobban profitálhasson a kollégiumi tagoknak a kollégiumi véleményben szereplő különböző nézőpontjaiból. Végezetül az EKB támogatja a központi szerződő fél illetékes hatóságának indokolási kötelezettségét, amely szerint határozatában részletes magyarázatot kell adnia a kollégium véleményétől való bármely jelentős eltérésre ([8]). Az EKB véleménye szerint ezek a javasolt intézkedések javítani fogják a kollégiumok folyamatos részvételét, és segíteni fognak annak biztosításában, hogy a központi szerződő felek felügyelete támogassa az összes érintett hatósággal való hatékony együttműködést és hasznot húzzon azok nézőpontjaiból.

Az EKB támogatja a javasolt rendelet azon rendelkezését, amely szerint a kollégiumi tagoknak nagyobb mértékben hozzá kell járulniuk az éves felülvizsgálati folyamat lefolytatásához, és azt javasolja, hogy ez a hozzájárulás ne korlátozódjon az éves felülvizsgálat gyakoriságának és részletességének megállapítására, hanem foglalkozzon a felülvizsgálat érdemi felügyeleti fókuszával is.

1.1.2 Közös felügyeleti csoportokban történő együttműködés

Az EKB teljes mértékben támogatja a javaslat alapjául szolgáló azon szándékot, hogy az engedélyezett uniós központi szerződő felek felügyeletében bevezessék a közös felügyeleti csoportokat. A kollégiumi tagoknak a folyamatos felügyelet folyamatában való részvételének fokozása – különös tekintettel a kifogásról való lemondáson alapuló eljárások alkalmazásának felülvizsgálatára, a helyszíni ellenőrzésekre, valamint az éves felülvizsgálati folyamat összefüggésében – az uniós szintű felügyelet megerősítése irányában tett lépést jelent. Segíteni fogja a kollégiumi tagokat a központi szerződő felek kockázatait és kockázatkezelését érintő kulcsfontosságú fejlemények mélyebb megértésének és közös felfogásának kialakításában, ami Unió-szerte fokozni fogja a központi szerződő felek illetékes hatóságai és kollégiumi tagjai közötti párbeszéd hatékonyságát és eredményességét. Lehetővé teszi továbbá a központi szerződő felek illetékes hatóságai és kollégiumai erőforrásainak összevonását, ami még inkább hozzá fog járulni a központi szerződő felek uniós felügyeletének költséghatékonyságához, ami mind az illetékes nemzeti hatóságok, mind a kollégiumi tagok számára előnyös lesz.

Az EKB ugyanakkor nem tartja szükségesnek új felügyeleti szerv e célra való létrehozását, mivel ez nagyobb intézményi összetettséghez vezethet. Az arányosság biztosítása érdekében az EKB a kollégiumi kereteken belüli meglévő együttműködésre támaszkodást javasolja. Ennek szellemében az EKB azt javasolja, hogy a közös felügyeleti csoportok tervezett feladatait közös felügyeleti tevékenységként bízzák a kollégiumra, a kollégium tagjainak önkéntes részvételével, a „nincs kényszer – nincs tilalom” elvével összhangban. Amennyiben valamely közös felügyeleti tevékenységben önkéntes alapon egy kollégiumi tag sem kíván részt venni az illetékes hatósággal együtt, ez azt jelenti, hogy az illetékes hatóság ezt a feladatot egyedül látja el.

A közös felügyeleti tevékenységeknek a meglévő kollégiumi folyamatokba való beépítése érdekében az EKB azt javasolja, hogy a központi szerződő felek illetékes hatóságainak az éves felülvizsgálati folyamatról szóló jelentését ([9]) egészítsék ki egy további elemmel, nevezetesen a következő éves felülvizsgálati időszakra vonatkozó közös felügyeleti tevékenységek tervével.

A közös felügyeleti csoportoknak a javasolt rendelet szerinti feladatain kívül az EKB a központi szerződő fél biztosítéki modelljei módosításainak jóváhagyásával, valamint az uniós központi szerződő fél illetékes hatósága által végzett éves felülvizsgálat és értékelés elvégzésével kapcsolatos, kifogásról való lemondáson alapuló eljáráshoz való hozzájárulás tekintetében is közös felügyeleti tevékenységeket javasol ([10]). A közös felügyeleti tevékenységeknek esetleges szimulációs gyakorlatokat is magukban kell foglalniuk a központi szerződő fél kockázatainak és kockázatkezelési eljárásainak együttműködésen alapuló értékelésére szolgáló további eszközként. Annak érdekében, hogy valamennyi hatóság – a kollégiumot is beleértve – hatékonyan részt vehessen a kifogásról való lemondáson alapuló eljárásokban, az EKB az értékelés vonatkozó határidőinek meghosszabbítását javasolja (lásd az alábbi 3.2. bekezdést).

([7]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 12. pontját, amely új 17b. cikk (2) bekezdés c) ponttal egészíti ki az EMIR-t.
([8]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 12. pontját, amely új 17b. cikk (3) bekezdéssel egészíti ki az EMIR-t.
([9]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 16. pontját.
([10]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 16. pontját, amely módosítja az EMIR 21. cikkét.

Annak érdekében, hogy az esetlegesen felmerülő *ad hoc* felügyeleti aggályok tekintetében megőrizhető legyen a rugalmasság a potenciális közös felügyeleti tevékenységeket illetően, lehetővé kell tenni a közös felügyeleti tevékenységeknek az előző éves felülvizsgálat idején nem előirányzott területekre történő kiterjesztését. Ebben az összefüggésben az EKB üdvözli annak lehetőségét, hogy az uniós központi szerződő felek illetékes hatóságai – a „nincs kényszer – nincs tilalom" elvével összhangban – segítséget kérhessenek a folyamatban lévő felügyeleti munkával kapcsolatban ([11]).

Amennyiben a Bizottság javaslatának megfelelően közös felügyeleti csoportok kerülnek létrehozásra, az EKB támogatná a klíringtagok érintett felügyeleti hatóságainak a közös felügyeleti csoportokban való részvételét, tekintettel a klíringtagok és az uniós központi szerződő felek közötti kapcsolat fontosságára, valamint az érintett kibocsátó központi bankok és felvigyázók részvételét, tekintettel a központi szerződő felek kockázatkezelésére való tágabb rendszerszintű perspektívájukra.

1.2 *Európai Értékpapírpiaci Hatóság*

1.2.1 Az ESMA szerepe a felügyeleti konvergencia és a határokon átnyúló kockázatcsökkentés előmozdításában

A jól működő tőkepiaci unióhoz szorosan összehangolt gyakorlatokra van szükség az uniós központi szerződő felek felügyelete terén. A felügyeleti konvergencia és az EMIR uniós központi szerződő felek körében történő következetes alkalmazásának további előmozdítása érdekében az EKB támogatja az ESMA mint az európai felügyeleti hatóságok egyike szerepének megerősítésére irányuló javaslatokat. Közelebbről, az ESMA-nak szavazati joggal kell rendelkeznie a kollégiumokban, és véleményt kell nyilvánítania az éves felülvizsgálattal és értékeléssel, a biztosítéki követelményekkel és az engedély visszavonásával kapcsolatos felügyeleti határozatok tervezeteiről. Az EKB támogatja az uniós központi szerződő fél illetékes hatóságához címzett ESMA-vélemények javasolt folyamatát is ([12]). Ez teljes mértékben összhangban áll az ESMA valamennyi kollégiumban való horizontális részvételével, valamint az ESMA ebből eredő, a közös kérdések kollégiumok közötti következetes értékelésének előmozdítására való egyedülálló képességével és abban játszott fontos szerepével.

1.2.2 Határokon átnyúló koordináció válsághelyzetekben

Az EKB egyetért azzal, hogy erősíteni kell az érintett hatóságok között olyan stresszhelyzetek esetén történő koordináció uniós keretét, amelyek érintik vagy érinthetik az uniós központi szerződő feleket, vagy általánosabban a központilag elszámolt piacokat. Ez alapvető fontosságú egyrészt az egyes uniós központi szerződő feleknél felmerülő stresszhelyzetekből eredő, az Unió egészét érintő átterjedési kockázatok korai szakaszban történő azonosítása és kezelése, másrészt az ilyen uniós szintű vészhelyzetekre való jól összehangolt és az egész Unióra kiterjedő reagálás érdekében. A vészhelyzetekre vonatkozó konkrétabb keret elő fogja segíteni az érintett hatóságok és a központi szerződő felek követendő gyakorlati lépésekkel kapcsolatos elvárásainak tisztázását, az Unió ilyen vészhelyzetekre való reagálásának felgyorsítását, és e hatóságok egymásnak ellentmondó megközelítései potenciális kockázatának csökkentését.

Az EKB ezért üdvözli a vészhelyzetekre vonatkozó rendelkezések javasolt felülvizsgálatát ([13]), ideértve a vonatkozó veszélyhelyzeti forgatókönyvek meghatározását, az ESMA formális koordináló szerepét, az ESMA arra való lehetőségét, hogy közvetlenül beszerezze az e koordináló szerephez szükséges információkat, valamint azon hatáskörét, hogy vészhelyzeti ajánlásokat adjon ki az illetékes hatóságok részére olyan helyzetekben, amikor a vészhelyzet egynél több uniós központi szerződő felet érintene, vagy amikor az egész Unióra kiterjedő események destabilizálják a határokon átnyúló központilag elszámolt piacokat.

Az Unión belüli központi elszámolást befolyásoló súlyos stresszhelyzetekre való jól összehangolt reagálás megköveteli a központi szerződő felekkel foglalkozó felügyeleti bizottság és más érintett hatóságok közötti hatékony együttműködést. Az érintett kibocsátó központi bankokat ezért mindig meg kell hívni a központi szerződő felekkel foglalkozó felügyeleti bizottság azon üléseire, amelyeket akkor hívnak össze, ha a pénzügyi piacok fejleményei kedvezőtlen hatást gyakorolhatnak a piaci likviditásra, a monetáris transzmisszióra vagy a fizetési rendszerek zavartalan működésére. Ez biztosítaná a javasolt rendelet azon megközelítésével való összhangot is, amely szerint a kibocsátó központi bankokat bevonnák az uniós központi szerződő felekkel kapcsolatos valamennyi megbeszélésbe (lásd az alábbi 1.3.1. bekezdést).

([11]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 18. pontját, amely új 23b. cikk (2) bekezdés d) ponttal egészíti ki az EMIR-t.
([12]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 12. és 17. pontját.
([13]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 19. pontját.

1.3 *A központi szerződő felekkel foglalkozó felügyeleti bizottságon belüli együttműködés*

1.3.1 A kibocsátó központi bankok részvétele

Jelenleg a kibocsátó központi bankoknak az uniós központi szerződő felekkel kapcsolatos uniós szintű megbeszéléseken való részvétele igen aszimmetrikus a harmadik országbeli 2. szintű központi szerződő felek tekintetében betöltött szerepükhöz képest, még ha az uniós központi szerződő felek teszik is ki az uniós pénznemekben történő elszámolás nagy részét és az ebből eredő kockázati következményeket. Az eurorendszeren belül ez még a tőzsdén kívüli származtatott ügyletek területén is érvényes, ahol az uniós klíringtagok egyesült királyságbeli központi szerződő felektől való függése a legerősebb: az uniós központi szerződő felek teszik ki az uniós klíringtagok által az uniós és egyesült királyságbeli központi szerződő feleknek nyújtott alapbiztosíték mintegy 60 %-át ([14]). Míg azonban a kibocsátó központi bankok a harmadik országbeli 2. szintű központi szerződő felekkel kapcsolatos kérdések széles körét illetően részt vehetnek a központi szerződő felekkel foglalkozó felügyeleti bizottság ülésein, az uniós központi szerződő felek tekintetében fennálló részvételük jelenleg a központi szerződő felekre vonatkozó uniós szintű stressztesztekkel és a releváns piaci fejleményekkel kapcsolatos megbeszélésekre korlátozódik ([15]).

Ennek fényében az EKB határozottan üdvözli azt a javaslatot, hogy a kibocsátó központi bankokat szavazati joggal nem rendelkező tagként meghívják a központi szerződő felekkel foglalkozó uniós felügyeleti bizottság uniós központi szerződő felekkel kapcsolatos valamennyi megbeszélésére ([16]). Ez lehetővé fogja tenni a kibocsátó központi bankok számára, hogy részt vegyenek például a szakértői értékelések elemzéseinek megvitatásában, a vonatkozó felügyeleti tevékenységekkel és döntésekkel, valamint valamennyi kollégiumi véleménnyel és ajánlással kapcsolatos rendszeres információmegosztásban.

1.3.2 A prudenciális felügyeleti hatóságok bevonása

A központi szerződő fél kockázati profilja hatással lehet az adott központi szerződő fél klíringtagjaként eljáró vállalkozások kockázati profiljára. Ezek a vállalkozások főként hitelintézetek és befektetési vállalkozások ([17]). Az ebből eredő kitettség a 2008-as globális pénzügyi válság és a G20-ak központi elszámolás ösztönzésére irányuló szabályozási reformprogramjának végrehajtása óta folyamatosan növekszik. A klíringtagként eljáró intézmények nemcsak a saját ügyleteik tekintetében hajtják végre az elszámolási kötelezettséget, hanem közvetítőként is eljárnak a központi szerződő felek és más piaci szereplők között, akiknek központilag kell elszámolniuk ezeket az ügyleteket vagy úgy döntenek, hogy központilag számolják el azokat. Ezért létfontosságú a klíringtagként eljáró intézmények és a központi szerződő felek közötti kapcsolat, és ez várhatóan a jövőben is így marad. Ezt a kapcsolatot figyelembevéve nemcsak az alapvető fontosságú, hogy az ilyen intézmények felügyeletéért felelős illetékes hatóságok teljeskörűen és megfelelő időben tájékoztatást kapjanak a központi szerződő felek által kezelt kockázatokról, hanem az is, hogy lehetőségük legyen felajánlani felügyeleti szakértelmüket és perspektívájukat.

A központi szerződő felekkel foglalkozó felügyeleti bizottság szintjén jobban meg lehetne erősíteni a prudenciális felügyeleti hatóságokkal folytatott együttműködést. A központi szerződő felekkel foglalkozó felügyeleti bizottság feladatai, különösen a kockázati modellek jelentős változásainak jóváhagyására vagy a besorolásra vonatkozó határozattervezetek előkészítése vagy a stressztesztek koordinálása értékes információkkal szolgálnak a központi szerződő felek kockázati profiljáról, és lehetővé teszik a központi szerződő felek átfogó megértését. A klíringtagként eljáró intézmények és a központi szerződő felek közötti fent említett kapcsolatokra tekintettel ezek a megbeszélések azon kockázatok szempontjából is relevánsak, amelyeket ezek az intézmények a központi szerződő felekkel szembeni kitettségük miatt viselhetnek. Így az uniós központi szerződő felek garanciaalapjához való három legnagyobb hozzájárulással rendelkező intézmény prudenciális felügyeleti hatóságainak szavazati joggal nem rendelkező tagként részt kell venniük a központi szerződő felekkel foglalkozó felügyeleti bizottság ülésein. Ily módon a felügyeleti hatóságok időben tájékoztatást kapnak az egyes intézményeket érintő lehetséges kockázatokról, és szükség esetén képesek lesznek ezeket a folyamatos felügyelet keretében kezelni. Az ilyen tagságot állandóvá kell tenni, és nem eseti meghíváshoz kötni.

([14]) Az EKB szakértőinek számításai a 2021. december és 2022. augusztus közötti időszakra vonatkozóan, a DTCC adattár adatai alapján.

([15]) Lásd a CON/2017/39 vélemény 6. és 7. bekezdését.

([16]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikke 20. pontjának a) alpontját, amely módosítja az EMIR 24a. cikke (2) bekezdése d) pontjának ii. alpontját.

([17]) Lásd a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 176., 2013.6.27., 1. o.) 4. cikke (1) bekezdésének 1. és 2. pontját.

1.4 *Ágazatközi nyomonkövetési mechanizmus kidolgozása*

1.4.1 Összetétel

Az uniós központi szerződő felekre vonatkozó felügyeleti keret egyik fő jellemzője az egyes központi szerződő felekre való összpontosítás a székhely szerinti ország általi ellenőrzés és az érintett ágazatokkal foglalkozó fogadó hatóságokkal folytatott, határokon átnyúló együttműködés kombinációja alapján. Az Unión belüli pénzügyi piacok integrált jellegére, valamint az uniós központi szerződő felek közötti jelentős kölcsönös függőségekre tekintettel az egyes központi szerződő felek felügyeletét megfelelő uniós szintű intézkedésekkel kell kiegészíteni, amelyek kezelik a potenciális uniós szintű válsághelyzeteket és sebezhetőségeket. Például a központi elszámolást érintő kölcsönös függőségek kockázati következményei és az aktívszámla-vezetési követelmény végrehajtásának nyomon követése egyértelműen olyan értékelést tesz szükségessé, amely egyaránt ágazatközi és az egész Unióra kiterjedő jellegű.

Mindezekre figyelemmel az EKB üdvözli azt a javaslatot, hogy az uniós központi szerződő felek, klíringtagok és ügyfelek felügyeletében részt vevő uniós szerveket – köztük az ESMA, az Európai Bankhatóság (EBH), az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (EIOPA), a Bizottság, az Európai Rendszerkockázati Testület (ERKT) és a többek között az SSM szerinti feladatai keretében eljáró EKB képviselői – egy új közös nyomonkövetési mechanizmusban fogják össze ([18]). A közös nyomonkövetési mechanizmusnak átfogó áttekintést kell nyújtania az Unión belüli elszámolás szempontjából releváns piaci fejleményekről, valamint a lehetséges horizontális kockázatokról, különösen a pénzügyi szereplők több joghatóságra kiterjedő összekapcsoltságával kapcsolatos kockázatokról.

Figyelembe véve továbbá, hogy a közös nyomonkövetési mechanizmus feladatai közé tartozik az aktívszámla-vezetési követelmény végrehajtásának nyomon követése, az EKB azt javasolja, hogy azon pénznemek érintett kibocsátó központi bankjai, amelyekben az aktívszámla-vezetési követelmény hatálya alá tartozó származtatott ügyletek denomináltak, vegyenek részt a közös nyomonkövetési mechanizmusban.

1.4.2 Megbízatás és kapcsolat más hatóságokkal

Tartalmi szempontból az EKB egyetért azzal a javaslattal, hogy a közös nyomonkövetési mechanizmus a horizontális kockázatok nyomon követésére és értékelésére, valamint az érintett uniós intézmények felé történő jelentéstételre összpontosítson, ezáltal teljes mértékben érintetlenül hagyva a központi szerződő felek felügyeletével kapcsolatos meglévő döntéshozatali hatásköröket és folyamatokat.

Ugyanakkor hasznos lenne tisztázni a közös nyomonkövetési mechanizmus és a meglévő felügyeleti keret közötti kölcsönhatást. Először is, annak biztosítása érdekében, hogy az illetékes nemzeti hatóságok hatékonyan járuljanak hozzá a közös nyomonkövetési mechanizmus munkájához, az EKB azt javasolja, hogy a mechanizmus tevékenységeinek eredményeiről szóló, az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a Bizottságnak szóló éves jelentést az érintett illetékes nemzeti hatóságokkal konzultálva készítsék el. Másodszor, a közös nyomonkövetési mechanizmus jelentései hatékony nyomon követésének támogatása érdekében az illetékes nemzeti hatóságok, a kollégiumok és a központi szerződő felekkel foglalkozó felügyeleti bizottság számára elő kell írni, hogy – saját munkájuk keretében – tekintsék át és vegyék figyelembe a közös nyomonkövetési mechanizmus tevékenységeinek eredményeit, amennyiben a mechanizmus megállapításai relevánsak egy adott központi szerződő fél tevékenységei, kockázati profilja vagy kockázatkezelése szempontjából.

Ezenkívül ki kell bővíteni a közös nyomonkövetési mechanizmusnak a koncentrációs kockázatok nyomon követésére javasolt feladatának hatókörét. Az EKB értelmezése szerint ez a feladat jelenleg az ugyanazon szolgáltatóktól való függésből eredő koncentrációs kockázatok azonosítására összpontosít. A javasolt rendelet nem foglalkozik kifejezetten vagy megfelelően a koncentráció további kritikus aspektusaival. Először is, koncentrációs kockázat merülhet fel akkor, ha egy ügyfél az adott központi szerződő fél különböző klíringtagjainak igénybevétele révén jelentős mértékben ki van téve egy központi szerződő félnek, tekintet nélkül az ugyanazon központi szerződő fél által elszámolt terméktípusokra. Ez olyan kockázat, amely fogalmilag számos központi szerződő fél szempontjából releváns lehet, noha az ilyen koncentrációt az egyes központi szerződő felek szintjén kell elemezni. Másodszor, koncentrációs kockázat merülhet fel, ha egy piaci szereplő jelentős pozíciókat halmoz fel egy olyan termék piacán, amellyel a szabályozott és a tőzsdén kívüli piacokon is lehet kereskedni. Ez az aggály fokozódhat, ha ugyanazt a terméket, hasonló terméket vagy akár jelentősen összefüggő terméket egynél több központi szerződő fél számolja el. A koncentrációs kockázat ilyen formái jelenleg kevésbé láthatók mind a hatóságok, mind a piaci szereplők számára, annak ellenére, hogy jelentős következményekkel járhatnak. Amint arra a közelmúltbeli válságok rávilágítottak, ezek a kockázatok jelentős fenyegetést eredményezhettek az uniós központi szerződő felek és a piaci szereplők biztonságára és megbízhatóságára, valamint tágabb értelemben a pénzügyi stabilitásra nézve. Az EKB ezért azt javasolja, hogy a javasolt rendelet keretében erősítsék meg a közös nyomonkövetési mechanizmus nyomonkövetési tevékenységeit azáltal, hogy az elszámolás összefüggésében a koncentrációs kockázat szélesebb körű lefedettségét vezetik be.

([18]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 18. pontját, amely új 23c. cikkel egészíti ki az EMIR-t.

Ezenkívül a közös nyomonkövetési mechanizmus újszerű jellegére tekintettel az EKB azt javasolja, hogy biztosítsanak nagyobb rugalmasságot a közös nyomonkövetési mechanizmus számára a lehetséges munkájának hatókörét illetően. E célból olyan rendelkezést kell beiktatni, amely – amennyiben ezt hasznosnak ítélik – lehetővé teszi, hogy a közös nyomonkövetési mechanizmus két vagy több tagja megállapodjon abban, hogy a mechanizmus keretét használja alapul a központi elszámolással kapcsolatos további, uniós szintű és ágazatközi közös érdekű témákra vonatkozó ágazatközi elemzések elvégzéséhez.

1.5 *Az elismert harmadik országbeli központi szerződő felek felügyelete*

Az EKB általánosságban támogatja azokat a módosításokat, amelyek nagyobb arányosságot vezetnek be a harmadik országbeli központi szerződő felek elismerési eljárásába, valamint azokat a módosításokat, amelyek biztosítják, hogy az ESMA a harmadik országbeli 2. szintű központi szerződő felektől a felügyeleti tevékenységeihez szükséges valamennyi információt megkapja.

Az EKB javasolja a 2. szintű harmadik országbeli központi szerződő felekre vonatkozó felügyeleti tevékenységekkel és eljárásokkal kapcsolatban a kibocsátó központi bankkal folytatandó konzultáció terjedelmének további pontosítását. E konzultáció terjedelme jelenleg a központi szerződő fél általi, a kibocsátó központi bank szempontjából releváns öt területnek való megfelelésre korlátozódik: biztosítékok, a likviditási kockázat kezelése, biztosítékeszközök, kiegyenlítés és interoperabilitási megállapodások ([19]). A gyakorlatban előfordulhat, hogy a központi szerződő felek e területeknek való megfelelése az ESMA által bizonyos rendelkezések ([20]) alapján hozott formális határozatok, valamint az ESMA konkrét felügyeleti értékelései és eljárásai tárgyát képezi, illetve a központi szerződő felekkel foglalkozó felügyeleti bizottság hatáskörébe tartozik. Ezenkívül a biztosítéki követelmények területét az EMIR bizonyos rendelkezései ([21]) szabályozzák. Fontos konzultálni a kibocsátó központi bankokkal a központi szerződő fél által a biztosítéki követelmények, a garanciaalaphoz való hozzájárulások, a biztosítékeszközökre követelmények kiszámításához alkalmazott modellek és paraméterek, valamint az EMIR szerinti egyéb kockázatikontroll-intézkedések validálása érdekében történő modellfelülvizsgálatra, stressztesztelésre és utótesztelésre vonatkozó határozatok tárgyában ([22]). Az EKB ezért azt ajánlja, hogy a kibocsátó központi bankokkal folytatandó konzultációk hatókörét továbbra is erre az öt területre összpontosítsák, de kerüljön további pontosításra, hogy az ESMA milyen típusú jogi aktusai kapcsán kell konzultálni a kibocsátó központi bankokkal (például a felügyeleti értékeléseket is ideértve). Ezenkívül a konzultáció hatókörének ki kell terjednie az EMIR minden olyan vonatkozó rendelkezésére, amely felhatalmazza az ESMA-t arra, hogy ezeken a területeken határozatot fogadjon el vagy felügyeleti értékelést végezzen.

2. ***A prudenciális követelmények aktualizálása***

2.1 *A központi szerződő felekre vonatkozó követelmények módosításai*

2.1.1 Részvételi és elkülönítési követelmények

Az EKB üdvözli a központi szerződő felek által a klíringtagokra vonatkozóan megállapított felvételi követelmények módosítására irányuló javaslatot. A nem pénzügyi szerződő felek központi elszámolás összefüggésében fennálló sajátos jellemzői igen relevánsak, különös tekintettel a rendkívül magas piaci volatilitásból eredő nagy összegű biztosítéklehívásokkal kapcsolatos közelmúltbeli tapasztalatokra. Ezért a központi szerződő feleknek gondosan értékelniük kell a nem pénzügyi szerződő felek eltérő likviditási profilját, mielőtt közvetlen résztvevőként felvennék azokat. A központi szerződő feleknek különösen azt kell megvizsgálniuk, hogy a nem pénzügyi szerződő felek képesek-e időben teljesíteni a biztosítéki követelmények vagy a garanciaalaphoz való hozzájárulások potenciális növekedését, még piaci stresszhelyzetben is. Ezenkívül a jogbiztonság érdekében a nem pénzügyi szerződő feleknek az EMIR szerinti klíringtagként való felvétele ([23]) és a központi szerződő feleknek a 98/26/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ([24]) szerinti rendszerként történő bejelentésére vonatkozó követelmény közötti kölcsönhatást különösen érdemes lenne tovább pontosítani. Az EKB ezért azt javasolja, hogy a vonatkozó szabályozástechnikai standardtervezetek ([25]) határozzák meg a nem pénzügyi szerződő felekre vonatkozó felvételi kritériumok elemeit. Az EKB javasolja továbbá, hogy a KBER tagjait vegyék fel azon hatóságok listájára, amelyekkel az ESMA-nak konzultálnia kell e szabályozástechnikai standardtervezetek kidolgozása során.

([19]) Lásd az EMIR 41., 44., 46., 50. és 54. cikkét.
([20]) Lásd az EMIR 25. cikkének (2b) bekezdését és 25b. cikkének (1) bekezdését.
([21]) Lásd az EMIR 41. és 49. cikkét.
([22]) Lásd az EMIR 49. cikkét; lásd a CON/2017/39 vélemény 2.3. bekezdését.
([23]) Lásd az EMIR 17. cikkének (4) bekezdését.
([24]) Az Európai Parlament és a Tanács 98/26/EK irányelve (1998. május 19.) a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerekben az elszámolások véglegességéről (HL L 166., 1998.6.11., 45. o.).
([25]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 29. pontját, amely új (7) bekezdéssel egészíti ki az EMIR 37. cikkét.

Végezetül az EKB javasolja annak tisztázását, hogy a központi szerződő felek más központi szerződő felekben való részvételének tilalma ([26]) nem érinti az interoperabilitási megállapodásokra vonatkozó meglévő rendelkezéseket, amelyek megfelelő kockázati keretet biztosítanak a központi szerződő felek közötti elszámolási szolgáltatások számára ([27]).

2.1.2 Biztosítéki és átláthatósági követelmények

Az EKB támogatja e jogalkotási felülvizsgálat lehetőségének arra való kihasználását, hogy levonják a tanulságokat az utóbbi idők rendkívül magas piaci volatilitásából, amely azt mutatta, hogy még lehetne javítani a biztosítékokkal kapcsolatos gyakorlatokat. A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS), a Nemzetközi Fizetések Bankjának Fizetési és Piaci Infrastruktúra Bizottsága (CPMI) és az Értékpapír-felügyeletek Nemzetközi Szervezete (IOSCO) által nemrégiben készített jelentés ([28]) további elemzést érdemlő területeket azonosított, tekintettel különösen a központi szerződő felek biztosítéki modelljeinek reagálóképességére és átláthatóságára, valamint a változó biztosítékokkal kapcsolatos gyakorlatokra. Ez a további elemzés várhatóan a nemzetközi standardalkotók ajánlásait fogja eredményezni a központi szerződő felek biztosítékokkal kapcsolatos gyakorlataival, megközelítéseivel és modelljeivel összefüggésben.

Mindezek alapján az EKB támogatja a biztosítéki követelményekkel kapcsolatban javasolt módosításokat. A napközbeni biztosítéklehívások átadása ([29]) likviditást csatornázhatna vissza a klíringtagokhoz. Előfordulat azonban, hogy ez a gyakorlat olykor nem csak a központi szerződő felek, hanem a klíringtagok és ügyfeleik számára sem praktikus. Manapság egyes központi szerződő felek keverhetik a napközbeni változó biztosítékra vonatkozó lehívásokat és az alapbiztosítékra vonatkozó lehívásokat. Ez gyakran azt jelenti, hogy a klíringtagok és ügyfeleik dönthetnek úgy, hogy a napközbeni biztosítéklehívásokat nem pénzbeli biztosítékokkal vagy a termék pénznemétől eltérő pénznemben teljesítik. Amennyiben a központi szerződő felek bevezetik a változó biztosítékok átadását, a biztosítéki oldalon fennálló e rugalmasság elveszhet, mivel a napközbeni lehívásokban el kellene különíteni a változó biztosítékot és az alapbiztosítékot. Továbbá valószínű, hogy a változó biztosítékok elfogadható fedezeteként csak készpénzt fogadnak el (azaz a termék pénznemét). Következésképpen, amint azt a javasolt rendelet ([30]) előirányozza, a változó biztosítékok átadása továbbra is lehetőség kell, hogy maradjon, amelyet a központi szerződő félnek „lehetőség szerint” kell mérlegelnie és kidolgoznia, miután a klíringtagjaival és azok ügyfeleivel konzultálva értékelte az összes előnyt és hátrányt. Ez nem érinti a folyamatban lévő nemzetközi munkából eredő esetleges ajánlásokat, amelyek adott esetben tükröződhetnek a biztosítéki követelményekre vonatkozó szabályozástechnikai standardtervezetekben ([31]).

Az átláthatóságot és a biztosítékokkal kapcsolatos gyakorlatok közzétételét illetően az EKB határozottan támogatja a klíringtagok és a saját ügyfeleik nevében ügyleteket elszámoló ügyfelek (azaz ügyfélklíring-szolgáltatók) felelősségi körének kiterjesztését. Ezen túlmenően érdemes lenne megbízni az ESMA-t ([32]), hogy az EBH-val és a KBER tagjaival konzultálva dolgozzon ki szabályozástechnikai standardtervezeteket a központi szerződő felekre és az ügyfélklíring-szolgáltatókra alkalmazandó ezen átláthatósági követelményekkel kapcsolatban. A szabályozástechnikai standardtervezetek jelentősen javítanák a vonatkozó közzétételek standardizálását és minőségét. Az átláthatóság és a közzététel összefüggésében a központi szerződő felek és az ügyfélklíring-szolgáltatók felelősségi körei közötti hatékony kölcsönhatást is biztosítanák. Végezetül az ilyen szabályozástechnikai standardtervezetek egy későbbi szakaszban és a releváns mértékben figyelembe vehetik a BCBS-CPMI-IOSCO égisze alatt ([33]) a biztosítékokkal kapcsolatos átláthatóság tekintetében folyamatban lévő nemzetközi munka eredményét.

([26]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikke 29. pontjának a) alpontját. amely módosítja az EMIR 37. cikkének (1) bekezdését.
([27]) Lásd az EMIR V. címét.
([28]) Lásd: „Review of margining practices”, BCBS, CPMI és IOSCO, 2022. szeptember. Elérhető a Nemzetközi Fizetések Bankjának honlapján: www.bis.org.
([29]) A napközbeni biztosítéklehívások átadása csak a változó biztosítékra, vagyis a piaci ár tényleges változásából eredő jelenlegi kitettség tükrözésére beszedett vagy kifizetett biztosítékra (lásd a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a központi szerződő felekre vonatkozó követelményekről szóló szabályozási technikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2012. december 19-i 153/2013/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet [HL L 52., 2013.2.23., 41. o.] 1. cikkének 4. és 6. pontját) vonatkozhat.
([30]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 31. pontját, amely módosítja az EMIR 41. cikkének (3) bekezdését.
([31]) Lásd az EMIR 41. cikkét.
([32]) Ehhez új cikkre lenne szükség a javasolt rendeletben, amely új (9) bekezdéssel egészítené ki az EMIR 38. cikkét.
([33]) Lásd: „Review of margining practices”, BCBS, CPMI és IOSCO, 2022. szeptember. Elérhető a Nemzetközi Fizetések Bankjának honlapján: www.bis.org.

2.1.3 Biztosítékeszközökre vonatkozó követelmények

Általában véve érdemes lehetővé tenni a központi szerződő felek számára, hogy biztosítékeszközként állami garanciákat és állami bankgaranciákat fogadjanak el. Az EKB elismeri az Unió azon szabályozási erőfeszítéseit, amelyek az elmúlt időszak példátlan piaci volatilitásából eredő rendkívüli likviditási stressz enyhítésére irányulnak. A kétségek elkerülése érdekében azonban, és mivel a javaslat nem foglalkozik a kereskedelmi banki garanciák sajátosságaival, az EKB hangsúlyozza, hogy nem támogatja annak lehetővé tételét, hogy a fedezetlen kereskedelmi banki garanciák állandó jelleggel elfogadható biztosítékeszközöknek minősüljenek ([34]). A fedezetlen kereskedelmi banki garanciák elfogadásának átmeneti szabályozási intézkedésnek kell maradnia, amely csak a nem pénzügyi szerződő felekre alkalmazandó. A fedezetlen kereskedelmi banki garanciák tartós elfogadásának lehetősége a szabályozói kockázati tolerancia strukturális eltolódását jelentené, amely túlmutatna a banktól eltérő egyéb pénzügyi intézmények rendkívüli likviditási nehézségeinek kezelésére irányuló célkitűzésen. Emellett az EKB óva int annak lehetővé tételétől, hogy a központi szerződő felek valamennyi klíringtagtól – a pénzügyi intézményeket is beleértve – kereskedelmi banki garanciákat fogadhassanak el, azzal szemben, hogy csak a nem pénzügyi szerződő felektől fogadhassák el azokat, amint az jelenleg a helyzet.

Végezetül az EKB azt javasolja, hogy az ESMA által kidolgozott, a kereskedelmi banki garanciák fedezetként való elfogadhatóságára vonatkozó feltételeket meghatározó szabályozástechnikai standardok hatályát terjesszék ki az állami garanciákra és az állami bankgaranciákra is. Ez lehetővé tenné az ESMA számára, hogy az állami garanciák és az állami bankgaranciák tekintetében tovább pontosítsa a biztosítékeszközökre vonatkozó releváns követelményeket.

2.1.4 Adatszolgáltatási kötelezettség

Az EKB határozottan támogatja azt a javaslatot, hogy a nem pénzügyi szerződő felet érintő csoporton belüli ügyletek esetében szüntessék meg az adatszolgáltatási követelmények alóli mentességet ([35]). E mentesség 2017. évi bevezetésével összefüggésben az EKB több negatív következményt azonosított mind az EMIR keretében szolgáltatott adatok minőségére és hasznosságára, mind pedig a hatóságok arra való képességére nézve, hogy a pénzügyi piacok bizonyos területein figyelemmel kísérjék a pénzügyi stabilitást ([36]). Ezek a következmények továbbra is relevánsak. Például a csoporton belüli bizonyos ügyletekre vonatkozó információk hiánya a 2022. évi energiapiaci zavarok idején hátráltatta az EKB-t a pénzügyi stabilitással kapcsolatos feladatainak ellátásában. A nem pénzügyi vállalatok tevékenysége a származtatott energiatermékek piacainak igen nagy részét teszi ki. Ennek következtében a legalább egy nem pénzügyi szerződő féllel kötött csoporton belüli ügyletekre vonatkozó adatok hiánya jelentős hiányosságot jelentett az EKB arra való képességében, hogy figyelemmel kísérje a származtatott termékek piacainak e szegmensét. Általánosabban, az árualapú származtatott termékek piacain a csoporton belüli ügyletek a piaci szereplők közötti összes kétoldalú kitettség jelentős részét teszik ki, és azonosításuk rávilágíthat néhány nagy konglomerátum pénzügyi stabilitás szempontjából fennálló jelentőségére. Míg a közelmúltbeli zavar elsősorban az energiával kapcsolatos árualapú származtatott termékeket érintette, a jövőbeli válságok jellege nem jelezhető előre. Általában véve a piacról alkotott teljes kép hiánya akadályozhatja a gyorsan változó piaci dinamika illetékes hatóságok általi hatékony figyelemmel kísérését is. Ezzel összefüggésben fontos megjegyezni, hogy az (EU) 2015/2365 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([37]) nem tartalmaz hasonló mentességet a csoporton belüli repoügyletek, értékpapír-finanszírozási és értékpapírügylethez kapcsolódó hitelek adatszolgáltatása tekintetében. A nem pénzügyi szerződő felet érintő csoporton belüli ügyleteknek az EMIR adatszolgáltatási követelményei alóli mentességének megszüntetése fontos intézkedés a piacról alkotott teljes kép kialakítása és a vonatkozó rendeletek közötti összhang megteremtése szempontjából.

([34]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikke 33. pontjának a) alpontját. amely módosítja az EMIR 46. cikkének (1) bekezdését.

([35]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikke 5. pontjának a) alpontját.

([36]) Lásd a 648/2012/EU rendeletnek az elszámolási kötelezettség, az elszámolási kötelezettség felfüggesztése, a jelentéstételi kötelezettségek, a nem központi szerződő fél által elszámolt, tőzsdén kívüli származtatott ügyletekre vonatkozó kockázatcsökkentési technikák, a kereskedési adattárak nyilvántartásba vétele és felügyelete, valamint a kereskedési adattárakkal szembeni követelmények tekintetében történő módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról szóló, 2017. október 11-i CON/2017/42 európai központi banki vélemény (HL C 385., 2017.11.15., 10. o.) 2.2.1–2.2.3. bekezdését.

([37]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2365 rendelete (2015. november 25.) az értékpapír-finanszírozási ügyletek és az újrafelhasználás átláthatóságáról, valamint a 648/2012/EU rendelet módosításáról (HL L 337., 2015.12.23., 1. o.).

2.1.5 A likviditási igények becslése

Az EKB fontosnak tartja, hogy a központi szerződő felek napi szinten figyelemmel kísérjék a legfontosabb uniós pénznemekkel szembeni kitettségeiket a likviditási kockázatok jobb kezelése, valamint az illetékes hatóságaik számára az érintett uniós pénznemenkénti megfelelő adatszolgáltatás érdekében. A javasolt rendeletnek ezt tükröznie kell annak biztosítása érdekében, hogy a legnagyobb fizetési kötelezettségeket valamennyi pénznemre vonatkozóan összesítve, valamint az elszámolt pénzügyi eszközök legfontosabb uniós pénznemeinek mindegyikére külön-külön értékeljék.

2.2 *A hitelintézetek prudenciális felügyeletére gyakorolt hatás*

2.2.1 A csoporton belüli ügyletekre vonatkozó mentességek

A javasolt rendelet a jelenleg alkalmazandó keretet érintő változtatásokat vezet be, amely keret mentesíti a csoporton belüli ügyleteket az elszámolási és biztosítéki követelmények ([38]), valamint a hitelértékelési korrekciós kockázathoz kapcsolódó tőkekövetelmények alól ([39]). A javasolt módosítások magukban foglalják a harmadik országok egyenértékűsége értékelésének keretét, amely e mentességek előfeltétele. Az EMIR esetében a javaslat szerint a jelenlegi egyenértékűség-értékelési keretet egy egyszerűsített keret váltaná fel. A mentességeket olyan feltételekhez kell kötni, amelyek biztosítják, hogy az intézmények biztonsága és megbízhatósága, valamint tágabb értelemben a pénzügyi rendszer stabilitása ne kerüljön veszélybe. Ebben az összefüggésben az EKB több észrevételt kíván tenni.

Először is, a csoporton belüli ügyleteknek az elszámolási és biztosítéki követelmények alóli mentesítése céljára nem elegendő az érintett harmadik ország keretrendszerének előzetes értékelését a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos szempontokra korlátozni. Az EKB szilárd meggyőződése, hogy több más szempontot – nevezetesen a harmadik ország szabályozási és felügyeleti keretrendszerének az EMIR tágabb hatályával való egyenértékűségét – is értékelni kell, mielőtt az intézmények számára mentességeket biztosítanának. Az értékelésnek ki kell terjednie a tőzsdén kívüli ügyletekre vonatkozó kockázatcsökkentési technikákkal kapcsolatos kulcsfontosságú követelményekre, amelyeket az EMIR szerinti jelenlegi keret már előír ([40]), azonban nem korlátozódhat ezekre. Az EKB az egyenértékűség átfogóbb értékelését támogatja, mivel az biztosítékot nyújt arra vonatkozóan, hogy a harmadik országokban található szerződő felekre megbízható szabályozási és felügyeleti keretrendszer vonatkozik, és az uniós szerződő felek nem vállalnak indokolatlan kockázatot azzal, hogy ilyen szerződő felekkel kötnek ügyleteket. A javasolt rendelet szerint a Bizottság elvégezheti a harmadik ország keretének átfogóbb értékelését, amely magában foglalhatja a fent említett szempontokat is. Ez az értékelés azonban nem alapulhat mérlegelésen. Ehelyett ezt az értékelést előzetesen el kellene végezni és le kellene zárni, mielőtt az uniós szerződő felek kihasználhatnák a fent említett mentességeket. Ellenkező esetben az uniós szerződő felek jelentős kockázatot viselnek azáltal, hogy nagy mennyiségű csoporton belüli ügyletet kötnek vagy tartanak fenn olyan szerződő felekkel, amelyekre esetleg nem vonatkoznak megfelelő szabályozási követelmények és/vagy megfelelő felügyelet. Következésképpen az EKB szerint a javasolt egyszerűsített keret helyett a jelenleg alkalmazandó egyenértékűségi keretet kell fenntartani.

Másodszor, a javaslat közvetlen hatást gyakorol az 575/2013/EU rendeletben meghatározott, a hitelértékelési korrekciós kockázathoz kapcsolódó tőkekövetelmények alkalmazására. A hitelértékelési korrekció annak a veszteségnek a kockázata, amelyet a származtatott ügylet hitelkockázati felárában bekövetkező, az ügylet szerződő fele hitelminőségének megváltozása miatti változások okoznak. Ez a korrekció akkor merül fel, amikor az uniós szerződő fél származtatott ügyletet köt egy másik szerződő féllel, beleértve az ugyanazon csoporton belüli szerződő felet is. Az uniós szerződő felek ilyen csoporton belüli kockázati kitettségének egyik leggyakoribb oka a back-to-back könyvelési gyakorlatok támogatása. Az EKB korábban ([41]) kiemelte, hogy prudenciális kockázatok adódhatnak a nemzetközi csoportokon belüli bizonyos könyvelési gyakorlatokból, különösen a back-to-back könyvelési gyakorlatokból. Függetlenül attól, hogy a hitelértékelési korrekciós kockázatot eredményező csoporton belüli ügylet back-to-back könyvelési gyakorlatot támogat-e vagy sem, az ebből eredő hitelértékelési korrekciós kockázat negatívan befolyásolja az uniós szerződő fél kockázati profilját. Ezért az uniós szerződő feleknek az ilyen kockázatok megfelelő kezeléséhez megfelelő helyi megoldásokkal és alkalmazottakkal kell rendelkezniük, valamint az azok fedezetére szolgáló szavatolótőkével kell rendelkezniük, kivéve, ha az 575/2013/EU rendelet szerinti vonatkozó mentesség ([42]) alkalmazandó. Ez a mentesség csak akkor állhat az uniós szerződő felek rendelkezésére, ha a másik szerződő fél székhelye szerinti harmadik ország egyenértékűségi értékelése kiterjed az adott harmadik ország szabályainak valamennyi releváns prudenciális szempontjára, és kifejezetten átfogó módon kezeli a

([38]) Lásd az EMIR 4. és 11. cikkét.
([39]) Lásd a 575/2013/EU rendelet 382. cikkének (4) bekezdését.
([40]) Lásd az EMIR 11. cikkét.
([41]) Lásd: „Supervisory expectations on booking models”, EKB, 2018. augusztus, elérhető az EKB bankfelügyeleti honlapján: www.bankingsupervision.europa.eu.
([42]) Lásd az 575/2013/EU rendelet 382. cikke (4) bekezdésének b) pontját.

hitelértékelési korrekciós kockázatot. Következésképpen az EKB üdvözli, hogy a javasolt rendelet a harmadik országok egyenértékűségének értékelésére való felhatalmazást tartalmaz ([43]), de azt javasolja, hogy az összpontosuljon a szóban forgó harmadik ország prudenciális és felügyeleti követelményeire. Az EKB támogatja, hogy a felhatalmazást az 575/2013/EU rendelet rögzíti. A csoporton belüli ügyletek 575/2013/EU rendelet szerinti mentesítése céljából hozott egyedi egyenértékűségi határozat megfelelőbb lenne, mivel lehetővé tenné, hogy az értékelés a hitelértékelési korrekciós kockázatra összpontosítson. Ez a jelenlegi helyzethez képest prudensebb eredményhez vezetne, még az EBH – egyébként üdvözlendő – pontosításai ([44]) után is.

Végezetül, az egyenértékűség értékelésére alkalmazandó kerettől függetlenül az EKB ellenzi, hogy a harmadik országok elfogadhatóságának értékelését – akár ideiglenes jelleggel is – a prudenciális felügyeleti hatóságra bízzák, amint azt a javasolt rendelet előirányozza. Az EKB úgy véli, hogy intézményi szempontból a Bizottság van a legjobb helyzetben ahhoz, hogy vállalja a felelősséget a harmadik országok szabályozási keretrendszerei egyenértékűségének értékeléséért, amely a harmadik országok szabályozására és felügyeletére vonatkozó átfogó áttekintés kialakítását és naprakészen tartását teszi szükségessé. Ez összhangban áll a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó meglévő uniós kerettel, amelynek értelmében az egyenértékűség értékelését jellemzően a Bizottság végzi, olykor az európai felügyeleti hatóságok általi technikai tanácsadás alapján ([45]).

2.2.2 A modellek felügyeleti jóváhagyásának megszüntetése

Amint az a közelmúltbeli válságok során megfigyelhető volt, jelentős kockázatok eredhetnek a nem központilag elszámolt tőzsdén kívüli ügyletekből, amely kockázatok hatással vannak az ilyen ügyleteket kötő szerződő felek biztonságára és megbízhatóságára, valamint tágabb értelemben a pénzügyi stabilitásra. Ezeket a kockázatokat súlyosbítja az a tény, hogy a nem központilag elszámolt tőzsdén kívüli ügyletek volumene nagy, és az elszámolási kötelezettségnek a G20-ak szabályozási reformjai nyomán történő fokozatos végrehajtása ellenére várhatóan nagy is marad. Ezért döntő fontosságú, hogy a pénzügyi szerződő felek alkalmazzák az EMIR-ben hivatkozott ([46]) kockázatkezelési eljárásokat, amelyek technikailag megalapozottak és alkalmasak a vonatkozó ügyletekből eredő mögöttes kockázat csökkentésére irányuló cél elérésére. Ez magában foglalhatja az alapbiztosíték kiszámítására szolgáló modellek használatát. E célból az EKB támogatja az alapbiztosíték-modellekkel kapcsolatban az uniós szerződő felekre vonatkozó felügyeleti követelmények tisztázását ([47]). E tekintetben az EKB nyitott arra, hogy nagyobb arányosságot és nagyobb rugalmasságot vezessenek be, például lehetővé tegye a modelleknek a szerződő felek belátása szerinti használatát, és a formális jóváhagyási eljárásnak az illetékes hatóságok általános kifogásolási jogkörével való felváltását. Az illetékes hatóságok hatáskörrel fognak rendelkezni arra, hogy intézkedéseket hozzanak annak biztosítása érdekében, hogy ezek a modellek kellően megbízhatóak legyenek. Az EKB azt javasolja, hogy ezek az szerződő felek, különösen a hitelintézetek, elegendő információt szolgáltassanak illetékes hatóságaiknak a kockázatkezelési eljárásokról, beleértve az alapbiztosíték kiszámítását alátámasztó modellek teljesítményére vonatkozó információkat is. Az alapbiztosíték-modellek teljesítményére vonatkozó információk azonban a meglévő szabályozási kereten belül nem állnak rendelkezésre a prudenciális célokra megfelelő formában. Ha az illetékes hatóságok rendelkezésére állnak ezek az információk, képesek lesznek értékelni ezeket a kockázatkezelési eljárásokat, beleértve az alapbiztosíték-modelleket is, és felmérni, hogy szükség van-e megfelelő felügyeleti intézkedésekre az alkalmazásuk megalapozottságának biztosítása érdekében. Az EKB azt ajánlja, hogy a konvergencia biztosítása érdekében ezt iránymutatások helyett szabályozástechnikai standardtervezetek révén határozzák meg.

Az illetékes hatóságok részletesebb tájékoztatási követelményei mellett a piaci szereplők számára is előnyös lenne, ha hozzáférnének a magukra a kockázatkezelési eljárásokra vonatkozó kulcsfontosságú információkhoz, beleértve a fent említett alapbiztosíték-modelleket is. Ez a hozzáférés biztosítaná a szerződő felek nem központilag elszámolt tőzsdén kívüli ügyleteivel kapcsolatos kockázatkezelésének átláthatóságát, és megkönnyítené a piaci szereplők számára az alkalmazott megközelítés értékelését is. Az EKB ezért javasolja az alapbiztosíték-modellek használatára vonatkozó magas szintű információk közzétételére vonatkozó követelmény bevezetését az EMIR keretében.

([43]) Lásd a javasolt rendelet 2. cikkét.
([44]) Lásd: „Question & Answer 2022_6495”, EBH, 2022. szeptember, elérhető az EBH honlapján: www.eba.europa.eu.
([45]) Lásd: „EU equivalence decisions in financial services policy: an assessment” című bizottsági szolgálati munkadokumentum, SWD(2017) 102 final.
([46]) Lásd az EMIR 11. cikkének (3) bekezdését.
([47]) Lásd a CON/2017/42 vélemény 4.1. bekezdését.

3. *A felügyeleti jóváhagyási eljárások egyszerűsítése és felgyorsítása*

3.1 *Az engedélyezésre és a szolgáltatások kiterjesztésére vonatkozó eljárások*

Az EKB támogatja a központi szerződő felek engedélyezésére és tevékenységeinek és szolgáltatásainak kiterjesztésére vonatkozó eljárások annak érdekében történő egyszerűsítésére irányuló javaslatot, hogy az uniós központi szerződő felek megfelelő időben tudjanak reagálni az új piaci fejleményekre ([48]).

Az EKB üdvözli különösen, hogy a központi szerződő felek kérelmeihez szükséges dokumentáció formátumát és tartalmát az ESMA által a KBER-rel szoros együttműködésben kidolgozott szabályozástechnikai standardtervezetekben ([49]) kell meghatározni. A vonatkozó felügyeleti követelmények részletesebb pontosítása elő fogja segíteni az átláthatóságot és a kiszámíthatóságot a központi szerződő felek számára, és jelentősen fel fogja gyorsítani a felügyeleti jóváhagyási folyamatot.

Az EKB üdvözli továbbá azt a javaslatot, hogy az ESMA tartson fenn egy központi adatbázist ([50]), amelyhez a központi szerződő felek illetékes hatóságai, az ESMA és a kollégiumok tagjai férhetnének hozzá, és amelybe a központi szerződő fél az engedélyezés ([51]), a szolgáltatások és tevékenységek kiterjesztése ([52]), valamint a kockázati modellek és paraméterek jelentős módosításai ([53]) iránti összes kérelmet benyújtaná. Ez meg fogja könnyíteni az összes érintett illetékes hatóság gyorsabb bevonását a vonatkozó értékelési folyamatok során.

Az EKB egyetért azzal is, hogy határozott határidőket kell meghatározni a kérelem hiánytalan volta értékelésének lezárására vonatkozóan. Ez fontos a bizonytalanságok és késedelmek, valamint az uniós központi szerződő felek agilitását és versenyképességét érintő, ennek megfelelő kockázatok csökkentése érdekében. Az EKB ugyanakkor aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az illetékes hatóság számára a központi szerződő fél kérelme hiánytalanságának megerősítésére javasolt két munkanapos határidő ([54]) túl rövid. Annak biztosítása érdekében, hogy az illetékes hatóság minden körülmények között megbízható értékelést tudjon végezni, az EKB javasolja ezen időszak tíz munkanapra történő meghosszabbítását. Egyébként nem zárható ki a kérelmek szükségtelen elutasításának kockázata, ha kivételes helyzetekben előfordulhat, hogy az illetékes nemzeti hatóság két napon belül nem tudja megerősíteni, hogy az összes szükséges dokumentációt benyújtották.

Annak érdekében, hogy hasznosítani lehessen az illetékes nemzeti hatóság által a folyamatban lévő felügyeleti tevékenységeinek köszönhetően a központi szerződő féllel kapcsolatban szerzett ismereteket, valamint az illetékes nemzeti hatóság, az ESMA és a kollégium közötti, az értékelési folyamat során folytatandó hatékony párbeszéd támogatása érdekében az EKB azt javasolja, hogy a kollégium számára biztosítsanak megfelelő időt arra, hogy az illetékes nemzeti hatóság értékelésének tervezetét és az ESMA véleménytervezetét figyelembe véve véglegesítse az értékelését. Az illetékes nemzeti hatóságnak és az ESMA-nak 30 munkanapon belül meg kell osztania a kollégiummal az értékelés tervezetét. Az EKB azt javasolja, hogy ezt követően valamennyi érdekelt fél – az illetékes nemzeti hatóságok, az ESMA és a kollégium – további 20 munkanapot kapjon az értékelés véglegesítésére.

3.2 *Kifogásról való lemondáson alapuló eljárások a nem jelentős változások esetén*

Az EKB üdvözli a kifogásról való lemondásra irányuló új eljárás javasolt bevezetését a tevékenységeknek vagy szolgáltatásoknak a szolgáltatásokat érintő nem jelentős változások tekintetében történő kiterjesztésére irányuló kérelem jóváhagyása esetére ([55]). Ez biztosítaná, hogy a felügyeleti felülvizsgálat mélysége arányos legyen az új tevékenység vagy szolgáltatás jelentette pénzügyi kockázatokkal, és hogy a vonatkozó jóváhagyási folyamatok támogassák a dinamikus uniós központi elszámolási környezetet. Ugyanakkor meg kell őrizni a felügyeleti vizsgálattal kapcsolatos megfelelő biztosítékokat.

([48]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 9., 10. és 11. pontját.
([49]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 9. és 10. pontját.
([50]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 11. pontját.
([51]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 9. pontját.
([52]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 10. pontját.
([53]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 34. pontját.
([54]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 9. és 10. pontját.
([55]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 12. pontját, amely új 17a. cikkel egészíti ki az EMIR-t.

A javasolt rendelet közös kritériumai, amelyek az elszámolási szolgáltatás vagy tevékenység változásának nem jelentős hatására vonatkoznak, fontosak a felügyeleti megközelítések általános átláthatóságának és következetességének előmozdítása szempontjából. Ezek a kritériumok azonban túl magas szintűek lennének ahhoz, hogy minden releváns tényezőt megragadjanak. Mindezek alapján az EKB úgy véli, hogy a kifogásról való lemondáson alapuló eljárás alkalmazhatóságát meghatározó javasolt további feltételek ([56]) mellett fel kell hatalmazni az ESMA-t arra, hogy a KBER-rel szorosan együttműködve szabályozástechnikai standardtervezeteken alapuló részletesebb iránymutatást dolgozzon ki. Az ilyen további technikai iránymutatás azzal az előnnyel is járna, hogy könnyebben kiigazítható lenne, tekintettel arra, hogy a kifogásról való lemondáson alapuló eljárás teljesen új eljárás lenne, amelynek a gyakorlati alkalmazása során szerzett tapasztalatok nyomán a kiigazítására lehet szükség.

Ennek megfelelően az EKB úgy véli, hogy a kifogásról való lemondáson alapuló eljárás alkalmazását azokban az esetekben, amikor a meglévő szolgáltatások új pénznemmel egészülnek ki, nem magában a javasolt rendeletben, hanem csak az ESMA által kidolgozott szabályozástechnikai standardtervezetekben kellene tárgyalni, mivel a kockázatra gyakorolt hatás részletesebb tényezőktől függne, mint például a tervezett elszámolási értékek nagysága és az új likviditásikockázat-kezelési vagy kiegyenlítési eljárások jövőbeli szükségessége. Annak érdekében, hogy a kifogásról való lemondáson alapuló eljárásokban érintett valamennyi hatóságnak (lásd a fenti 1.1.2. bekezdést) elegendő idő álljon rendelkezésére az érdemi értékeléshez, az EKB javasolja a vonatkozó határidő 10 munkanapról 20 munkanapra történő meghosszabbítását.

Végezetül az uniós központi szerződő fél számára nem engedhető meg, hogy a kifogásról való lemondáson alapuló felügyeleti eljárás lezárása előtt új tevékenységbe vagy szolgáltatásba kezdjen, annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a központi szerződő fél átmeneti időszakban történő indokolatlan kockázatvállalása. Ezenkívül nagy valószínűséggel nem lenne vonzó az uniós központi szerződő fél számára, hogy új tevékenységekbe vagy szolgáltatásokba kezdjen arra vonatkozó biztosítékok nélkül, hogy a felügyeleti hatóságok hozzá fognak járulni az ilyen szolgáltatások vagy tevékenységek folytatásához.

4. ***A harmadik országbeli központi szerződő felekkel szembeni túlzott kitettség csökkentése***

4.1 *Aktív számla*

4.1.1 Aktívszámla-vezetési követelmény

A javasolt rendelet az elszámolási kötelezettség hatálya alá tartozó pénzügyi és nem pénzügyi szerződő felek számára arra vonatkozó követelményt vezet be, hogy a harmadik országbeli központi szerződő felek által kínált és rendszerszinten nagy jelentőségűnek minősített szolgáltatásokkal szembeni kitettségük egy részét egy engedélyezett uniós központi szerződő félnél számolják el. A javasolt rendeletben szerepel továbbá, hogy az ESMA a KBER-rel folytatott konzultációt követően az EBH-val, az EIOPA-val és az ERKT-val együttműködve szabályozástechnikai standardtervezetek révén kalibrálja az uniós központi szerződő feleknél vezetett aktív számlákon végzendő elszámolási tevékenység szintjét. E kalibrálásnak biztosítania kell, hogy a kitettségek uniós központi szerződő felekhez történő tervezett áthelyezése azt eredményezze, hogy az ilyen szolgáltatások már nem minősülnek rendszerszinten nagy jelentőségűnek az érintett harmadik országbeli központi szerződő félnél maradók tekintetében.

Az EKB támogatja azt a nézetet, hogy a harmadik országbeli központi szerződő felekkel szembeni túlzott kitettség és az azoktól való folyamatos túlzott függés olyan kockázatot jelent az Unió pénzügyi stabilitására nézve, amelyet az ilyen kitettségeknek a rendszerszinten nagy jelentőségűként azonosított elszámolási szolgáltatások körében történő csökkentése révén kell kezelni. Az EKB ezért határozottan üdvözli ezt az intézkedést, amely várhatóan biztosítani fogja az egyensúlyt az Uniót érintő rendszerszintű és pénzügyi stabilitási kockázatok korlátozása és egy reziliens és likvid, uniós alapú elszámolási piac fokozatos létrehozásának támogatása között. Az EKB a javasolt aktívszámla-vezetési követelménnyel kapcsolatban több észrevételt kíván tenni.

Először is, a javasolt rendelet előírja, hogy az ESMA-nak az aktívszámla-vezetési követelmény fokozatos végrehajtására megfelelő időt hagyó bevezetési időszakokat kell előirányoznia. Az EKB támogatja ezt a javaslatot, mivel el kell kerülni az e követelmény hirtelen végrehajtása által a piaci szereplőkre és az uniós központi szerződő felekre gyakorolt esetleges negatív hatást. A biztonságos és megbízható központi elszámolás biztosítása érdekében e követelmény fokozatos kalibrálása is alapvető fontosságú. Ez lehetővé tenné a szerződő felek számára, hogy az uniós központi szerződő feleknél vezetett számlákon elszámolt kitettségek aránya tekintetében fokozatosan teljesítsék az elszámolási követelményeiket. Ily módon az ESMA – élve azzal a lehetőséggel, hogy a közös nyomonkövetési mechanizmus által benyújtott információk alapján felülvizsgálja az aktívszámla-vezetési követelményének kalibrálására vonatkozó szabályozástechnikai standardokat ([57]) – biztosíthatná, hogy az uniós központi szerződő feleknél vezetett aktív számlákon végzendő elszámolási tevékenység arányának kalibrálása hozzáigazítható legyen a piaci fejleményekhez vagy bármely más releváns körülményhez. Az ilyen fokozatos kalibrálásnak lehetővé kell

([56]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 12. pontját, amely új 17a. cikk (2) bekezdéssel egészíti ki az EMIR-t.

([57]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 18. pontját, amely új 23c. cikk (5) bekezdéssel egészíti ki az EMIR-t.

tennie a hatékony piaci alapú kiigazításokat és a potenciális pénzügyi stabilitási kockázatok csökkentését. Ennek eredményeként egy vonzóbb és megbízhatóbb uniós elszámolási piac alakulna ki. Az EKB ezért azt javasolja, hogy az ilyen fokozatos végrehajtás tükröződjön az ESMA-nak az aktívszámla-vezetési követelmény kalibrálását meghatározó szabályozástechnikai standardtervezetek kidolgozására vonatkozó felhatalmazásában.

Másodszor, a bevezetési időszak lejárta után az aktívszámla-vezetési követelményt egy végső célszintre kell kalibrálni, amelyen a harmadik országbeli központi szerződő felek által nyújtott releváns elszámolási szolgáltatások már nem bírnak rendszerszinten nagy jelentőséggel. Az EMIR értelmében ([58]) az ESMA feladata, hogy teljeskörűen megindokolt értékelés alapján meghatározza a nagy rendszerszintű jelentőséggel bíró központi szerződő feleket vagy elszámolási szolgáltatásokat. Mivel az ESMA ezt az értékelést mennyiségi mutatók és minőségi elemzések kombinációjának felhasználásával végzi, az aktívszámla-vezetési követelmény kalibrálásához is a mennyiségi és minőségi mérőszámok kombinációját kell, hogy figyelembe vegye.

Harmadszor, az elszámolási tevékenység szintjének kalibrálásakor az ESMA-nak figyelembe kell vennie egy fokozatos áthelyeződés lehetséges hatását, figyelemmel az Unió pénzügyi stabilitását érintő előnyökre és kockázatokra, valamint az elszámolási tevékenységek harmadik országokba történő áthelyezésének lehetséges dinamikájára. Ez elérhető lehet annak előírásával, hogy az ESMA-nak költség-haszon elemzést kell végeznie a bevezetési időszak ütemezésének és szükséges tevékenységi szintjeinek meghatározásakor, valamint minden egyes alkalommal, amikor újrakalibrálás válik szükségessé.

Negyedszer, az elszámolási tevékenység szintjeinek kiszámítására szolgáló módszertan kidolgozása során az ESMA-nak biztosítania kell, hogy ne csak a tevékenység azon, uniós szintű összesített arányát részletezze, amely szükséges lenne annak biztosításához, hogy az elszámolás csökkenése ([59]) olyan mértékű legyen, hogy a harmadik országbeli központi szerződő felek szolgáltatásai már nem bírnak rendszerszintű jelentőséggel. Az ESMA-nak azt is biztosítania kell, hogy részletezze az elszámolási kötelezettség hatálya alá tartozó pénzügyi és nem pénzügyi szerződő felek által az uniós központi szerződő feleknél vezetett aktív számláikon fenntartandó tevékenység egyedi arányait. Az EKB értelmezése szerint a jogalkotási szándék arra irányul, hogy a javasolt rendeletben említett szabályozástechnikai standardtervezetek ([60]) tartalmazzák a tevékenység ilyen egyedi arányait. Ennek az az oka, hogy maga az aktívszámla-vezetési követelmény közvetlenül alkalmazandó, és annak címzettjei az elszámolási kötelezettség hatálya alá tartozó pénzügyi és nem pénzügyi szerződő felek. Csak olyan egyedileg meghatározható arányokon alapul, hogy az elszámolási kötelezettség hatálya alá tartozó minden egyes pénzügyi és nem pénzügyi szerződő fél képes legyen megfelelni az aktívszámla-vezetési követelményeknek, és képes legyen kidolgozni a 2013/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet ([61]) érintő javasolt módosításokban előirányzott kapcsolódó terveket, amelyek a javasolt irányelvben szerepelnek.

Ötödször, a javasolt rendelet egyértelművé teszi, hogy az aktívszámla-vezetési követelmény hatálya alá tartozó szerződő feleknek az uniós központi szerződő fél illetékes hatósága felé történő jelentéstétel révén évente meg kell erősíteniük, hogy megfelelnek ennek a követelménynek. Az ilyen jelentéstétel gyakorisága közvetlen következményekkel járhat az aktívszámla-vezetési követelménynek való megfelelés és a rendszerszinten nagy jelentőségűként azonosított szolgáltatásokat nyújtó, elismert harmadik országbeli központi szerződő felekkel szembeni koncentrációs kockázat hatékony nyomon követésére nézve. Az EKB ezért javasolja e jelentéstétel gyakoriságának negyedévesre történő növelését, összhangban a rendszeres felügyeleti jelentéstétel nyomon követésének gyakoriságával.

Hatodszor, a javasolt rendelet egyértelművé teszi, hogy az ilyen jelentéstételt a pénzügyi és nem pénzügyi szerződő feleknek az uniós központi szerződő fél illetékes hatósága felé kell teljesíteniük. Az EKB értelmezése szerint a javasolt irányelvnek megfelelően az uniós központi szerződő fél illetékes hatóságától eltérő más hatóságokat is fel lehet kérni arra, hogy tekintsék át, hogy a felügyeletük alatt álló szerződő felek mennyiben tudnak igazodni a vonatkozó uniós szakpolitikai célkitűzésekhez vagy az aktív számla javasolt rendelet szerinti használatával kapcsolatos általánosabb átállási tendenciákhoz. Ebben az összefüggésben alapvető fontosságú, hogy ezek a hatóságok is szerepeljenek az ilyen jelentések címzettjei között. Ezenkívül az uniós központi szerződő feleknél végzett elszámolási tevékenységre vonatkozó információk önmagukban nem lennének elegendőek az aktívszámla-vezetési követelménynek való megfelelés nyomon követéséhez, mivel ez a szerződő feleknek a származtatott

([58]) Lásd az EMIR 25. cikkének (2c) bekezdését.

([59]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 4. pontját, amely új 7a. cikk (5) bekezdéssel egészíti ki az EMIR-t.

([60]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 4. pontját, amely új 7a. cikk (5) bekezdéssel egészíti ki az EMIR-t.

([61]) Az Európai Parlament és a Tanács 2013/36/EU irányelve (2013. június 26.) a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetekés befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 176., 2013.6.27., 338. o.).

ügyletek releváns kategóriáiban folytatott globális tevékenységének áttekintését teszi szükségessé. Ezért a jelentéstételnek – külön-külön – tartalmaznia kell az engedélyezett központi szerződő felek és az elismert harmadik országbeli központi szerződő felek által elszámolt ügyletekre vonatkozó információkat. Ez lehetővé fogja tenni az illetékes hatóságok számára, hogy feltárják az aktívszámla-vezetési követelménynek való meg nem felelés eseteit, amennyiben az aktívszámla-vezetési követelmény hatálya alá tartozó szerződő felek továbbra is csak elismert harmadik országbeli központi szerződő feleket vesznek igénybe a származtatott ügyletek bizonyos kategóriáinak elszámolása céljából.

Hetedszer, harmonizálni kell az egyes szerződő felek által az aktívszámla-vezetési követelmény alapján végzett számítás eredményéről jelentendő információk adatszolgáltatási formátumát ([62]). Ez biztosítaná az aktívszámla-vezetési követelmény hatálya alá tartozó szerződő felek által szolgáltatott adatok minimális szintű összehasonlíthatóságát, és ezáltal az aktívszámla-vezetési követelménynek való megfelelés megbízható nyomon követését. Ennek megfelelően az aktívszámla-vezetési követelmény kalibrálására vonatkozó szabályozástechnikai standardtervezeteket a jelentendő információk formátumát meghatározó végrehajtás-technikai standardtervezeteknek kell kísérniük.

Végezetül a javasolt rendelet módosítja az elszámolási kötelezettség számítási módszertanát, előírva, hogy az értékhatárokhoz viszonyított pozíciók kiszámításakor csak azokat a származtatott ügyleteket kell figyelembe venni, amelyeket nem engedélyezett uniós vagy elismert harmadik országbeli központi szerződő félnél számolnak el. Az aktívszámla-vezetési követelmény és az elszámolási kötelezettség hatálya közötti kapcsolatra figyelemmel az EKB kéri az uniós jogalkotót, hogy vegye figyelembe a lehetséges következményeket, amelyeket a számítási módszertan megváltozása gyakorolhat mind az aktívszámla-vezetési követelmény hatályára, így például annak lehetséges kiterjesztését, mind pedig az aktív számla arra való képességére, hogy kezelje az uniós klíringtagoknak és ügyfeleknek a rendszerszinten nagy jelentőségűként azonosított elszámolási szolgáltatásokat nyújtó harmadik országbeli központi szerződő felekkel szembeni túlzott kitettségéhez kapcsolódó kockázatot.

4.1.2 A 2013/36/EU irányelv javasolt módosításai

A 2013/36/EU irányelv javasolt módosításai megkövetelik, hogy az intézmények és az illetékes hatóságok kezeljék a központi szerződő felekkel szembeni kitettségeikből eredő esetleges koncentrációs kockázatot, különös tekintettel azokra a harmadik országbeli központi szerződő felekre, amelyek az Unió számára rendszerszinten nagy jelentőséggel bíró szolgáltatásokat kínálnak. Ebben az összefüggésben a 2013/36/EU irányelv alapján kijelölt illetékes hatóságoknak értékelniük kell és figyelemmel kell kísérniük a felügyeletük alá tartozó intézményeknek a vonatkozó uniós szakpolitikai célkitűzésekhez való igazodását, amelyet a javasolt rendeletben foglalt aktívszámla-vezetési követelmény foglal keretbe. A Bizottság a felülvizsgálati és értékelési folyamatot érintő módosításokat javasol. Ezen túlmenően a javasolt irányelv új felügyeleti hatáskört iktat be a 2013/36/EU irányelvbe, amely hatáskör lehetővé teszi az illetékes hatóságok számára, hogy kifejezetten értékeljék és orvosolják a felügyeletük alá tartozó intézményeknek az Unió számára rendszerszinten nagy jelentőséggel bíró szolgáltatásokat nyújtó harmadik országbeli központi szerződő felekkel szembeni kitettségeiből eredő túlzott koncentrációs kockázatot. Az EKB e tekintetben több észrevételt kíván tenni.

Először is, a felügyeleti keret javasolt módosításaira annak biztosítása érdekében van szükség, hogy az illetékes hatóságok célzottabban értékelhessék és nyomon követhessék a központi szerződő felekkel – különösen az Unió számára rendszerszinten nagy jelentőséggel bíró szolgáltatásokat nyújtó szerződő felekkel – szembeni kitettségekből eredő koncentrációs kockázatot. A 2013/36/EU irányelv meglévő rendelkezései ([63]) csak abban az esetben írják elő az illetékes hatóságok számára az ilyen koncentrációs kockázat kezelését, ha a központi szerződő felek körében a méretgazdaságosság és a hálózati hatások kihasználása érdekében eleve nagymértékű koncentrációra irányuló tendencia jellemző. Az EKB ezért üdvözli az összefonódás fogalmával kapcsolatban az aktívszámla-vezetési követelmény által bevezetett pontosítást. Ez a pontosítás, amelyet a javasolt irányelv tükröz, biztosítja, hogy az illetékes hatóságok célzottabb felügyeleti kerettel rendelkezzenek az intézkedések meghozatalához, szemben azzal a jelenlegi lehetőséggel, hogy az illetékes hatóságok további szavatolótőke-követelményeket írhatnak elő azokra a kockázatokra vonatkozóan, amelyeket nem vagy nem megfelelően fedeznek a 2013/36/EU irányelv szerinti meglévő tőkekövetelmények ([64]).

Másodszor, az illetékes hatóságoknak az intézmények koncentrációs kockázatának kezelése során elsősorban az egyes intézmények egyedi helyzetére kell összpontosítaniuk. E tekintetben a 2013/36/EU irányelv szerinti prudenciális felügyeletet gyakorló illetékes hatóságok elsődleges célja továbbra is az intézmények biztonsága és megbízhatósága kell, hogy maradjon.

([62]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 4. pontját, amely új 7a. cikk (4) bekezdéssel egészíti ki az EMIR-t.
([63]) Lásd a 2013/36/EU irányelv 81. cikkét.
([64]) Lásd a 2013/36/EU irányelv 104. cikkét.

Harmadszor, tekintettel arra, hogy a 2013/36/EU irányelvet érintő javasolt módosítások az aktívszámla-vezetési követelményhez kapcsolódnak, az illetékes hatóságoktól nem várható el, hogy a javasolt hatáskört azelőtt gyakorolják, hogy az ESMA – az EBH-val, az EIOPA-val és az ERKT-val együttműködve és a KBER-rel folytatott konzultációt követően – az aktív számlára vonatkozó szabályozástechnikai standardtervezeteket dolgozott volna ki. Ennek az az oka, hogy az illetékes hatóságoknak egyértelmű kritériumokra van szükségük annak meghatározásához, hogy a felügyeletük alá tartozó klíringtag vagy ügyfél kitettsége milyen körülmények között vethet fel aggályokat. Ezenkívül az aktívszámla-vezetési követelmény hatékony nyomon követése a megfelelő jelentéstételtől függ. Az EKB ezért azt javasolja, hogy a javasolt rendelet szerinti jelentéstételt ([65]) közvetlenül teljesítsék mind az uniós központi szerződő fél illetékes hatósága, mind a jelentéstételi követelmény hatálya alá tartozó intézmény illetékes hatósága felé.

Negyedszer, a fent említettek szerint a közös nyomonkövetési mechanizmus feladata az aktívszámla-vezetési követelmény nyomon követése, valamint a pénzügyi szereplők összekapcsoltságából eredő potenciális kockázatok, köztük a koncentrációs kockázatok szélesebb körű nyomon követése. Az illetékes hatóságok figyelembe vehetnék e nyomon követés eredményét a felügyeletük alá tartozó intézmények központi szerződő felekkel szembeni kitettségeiből eredő koncentrációs kockázat értékelése során ([66]).

Ezen túlmenően a javasolt irányelv előírja az EBH számára, hogy az ESMA-val együttműködve dolgozzon ki iránymutatást az uniós központi szerződő felekkel szembeni kitettségekből eredő koncentrációs kockázatnak a felügyeleti stressztesztekbe történő beépítésére szolgáló következetes módszertan biztosítása érdekében ([67]). A 2013/36/EU irányelv ([68]) célja annak biztosítása, hogy az illetékes hatóságok az EBH iránymutatásaiban meghatározott közös módszerek alkalmazásával felügyeleti stressztesztet végezzenek a felügyelt intézményeknél. Ezenkívül, mivel az EBH-iránymutatások nem kockázatspecifikusak, egy adott kockázatra vagy kockázati elemekre vonatkozóan nem kell további önálló iránymutatásokat előírni. Minden konkrét kockázatot szisztematikusan be lehetne építeni a meglévő iránymutatásokba.

4.2 *Tájékoztatás az elszámolási szolgáltatásokról*

A javasolt rendelet előírja, hogy az engedélyezett uniós és az elismert harmadik országbeli központi szerződő feleknél is elszámolási szolgáltatásokat nyújtó klíringtagoknak és ügyfeleknek tájékoztatniuk kell ügyfeleiket a valamely származtatott ügylet uniós központi szerződő félnél történő elszámolásának lehetőségéről ([69]). Az EKB támogatja ezt a követelményt, amely várhatóan kétféle módon fog hozzájárulni a vonatkozó uniós szakpolitikai célkitűzések eléréséhez. Először is, az EKB értelmezése szerint e követelmény hatálya tágabb az aktívszámla-vezetési követelmény hatályánál, mivel olyan ügyletekre is kiterjed, amelyek nem tartoznak az elszámolási kötelezettség hatálya alá, és előírja az érintett klíringtagok és ügyfelek számára, hogy szisztematikusan uniós elszámolási alternatívákat javasoljanak, még olyan szolgáltatások esetében is, amelyeket az ESMA nem azonosított rendszerszinten nagy jelentőségűként. Másodszor, ez a követelmény várhatóan az Unióban engedélyezett központi szerződő feleknél történő elszámolásra fogja ösztönözni a végső ügyfeleket.

A javasolt rendelet azt a kötelezettséget is bevezeti a vonatkozó klíringtagok és ügyfelek számára, hogy számoljanak be az illetékes hatóságuknak az elismert harmadik országbeli központi szerződő feleknél végzett elszámolási tevékenységeik terjedelméről ([70]). Az EKB üdvözli ezt a követelményt, amely biztosítja, hogy az illetékes hatóságok és a közös nyomonkövetési mechanizmus hozzáférjen az elismert harmadik országbeli központi szerződő feleknél végzett elszámolási tevékenységek nyomon követéséhez szükséges információkhoz. Az EKB továbbá határozottan támogatja, hogy az ESMA, amely felhatalmazást kapott az ezen adatszolgáltatás tartalmát meghatározó szabályozástechnikai standardtervezetek kidolgozására, vegye figyelembe a meglévő adatszolgáltatási keret alapján már rendelkezésre álló információkat. Az adatszolgáltatásban fennálló átfedések indokolatlan terheket rónak az intézményekre. Ezek a problémák nemcsak az intézmények adatszolgáltatási költségeit érinthetik, hanem az illetékes hatóságoknak szolgáltatott adatok minőségét és integritását is.

Az EKB több észrevételt kíván tenni az elszámolási tevékenységekre vonatkozó ezen adatszolgáltatással kapcsolatban.

([65]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 4. pontját, amely új 7a. cikk (4) bekezdéssel egészíti ki az EMIR-t.
([66]) Lásd a javasolt irányelv 2. cikkének 3. pontját, amely módosítja a 2013/36/EU irányelv 81. cikkét.
([67]) Lásd a javasolt irányelv 2. cikkének 4. pontját.
([68]) Lásd a 2013/36/EU irányelv 100. cikkét.
([69]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 4. pontját, amely új 7b. cikk (1) bekezdéssel egészíti ki az EMIR-t.
([70]) Lásd a javasolt rendelet 1. cikkének 4. pontját, amely új 7b. cikk (2) bekezdéssel egészíti ki az EMIR-t.

Először is, annak érdekében, hogy az illetékes hatóságok és a közös nyomonkövetési mechanizmus átfogó áttekintést kapjanak az Unión belüli elszámolás szempontjából releváns piaci fejleményekről, meg kell kapniuk a szükséges információkat, amelyek mind az engedélyezett uniós, mind az elismert harmadik országbeli központi szerződő felekre kiterjednek. Az EKB ezért javasolja az adatszolgáltatási követelmény hatályának kiterjesztését az engedélyezett uniós központi szerződő felekkel szembeni kitettségekre. A hatály ilyen kiterjesztésének megfelelően tükröződnie kell az ESMA arra való felhatalmazásában is, hogy kidolgozza az ilyen adatszolgáltatás tartalmát és formátumát meghatározó szabályozástechnikai és végrehajtás-technikai standardtervezeteket.

Másodszor, a javasolt rendelet egyértelművé teszi, hogy a klíringtagok és az ügyfelek általi, az elszámolási tevékenységekre vonatkozó adatszolgáltatást évente kell teljesíteni az illetékes hatóságok felé. Az ilyen adatszolgáltatás gyakorisága közvetlen következményekkel járhat ezen elszámolási tevékenységek hatékony nyomon követésére nézve, nevezetesen az aktívszámla-vezetési követelmény és a központi szerződő felekkel szembeni koncentrációs kockázat nyomon követése összefüggésében. Az EKB ezért javasolja ezen adatszolgáltatás gyakoriságának negyedévesre történő növelését, összhangban a rendszeres felügyeleti adatszolgáltatás gyakoriságával.

Harmadszor, a javasolt rendelet egyértelművé teszi, hogy az adatszolgáltatást a klíringtagoknak és az ügyfeleknek az illetékes hatóságuk felé kell teljesíteniük. Az EMIR-nek ([71]), a 2013/36/EU irányelvnek ([72]) és az 1024/2013/EU tanácsi rendeletnek ([73]) megfelelően ezek az illetékes hatóságok a klíringtagok és az ügyfelek esetében eltérőek lehetnek. Ezért az egyértelműség érdekében a javasolt rendeletet ki kell egészíteni egy módosítással, amely tükrözi ezt, és biztosítja, hogy az illetékes hatóságok a jelenleg alkalmazandó keret szerinti felügyeleti megbízatásukkal összhangban kapnak ilyen adatszolgáltatást.

Abban az esetben, ahol az EKB a javasolt rendelet és a javasolt irányelv módosítására tesz javaslatot, külön technikai munkadokumentum tartalmazza a szövegezési javaslatokat és az azokhoz fűzött magyarázatot. A technikai munkadokumentum angol nyelven elérhető az EUR-Lexen.

Kelt Frankfurt am Mainban, 2023. április 26-án.

az EKB elnöke
Christine LAGARDE

([71]) Lásd az EMIR 2. cikkének 13. pontját.
([72]) Lásd a 2013/36/EU irányelv 4. cikkét.
([73]) Lásd az Európai Központi Banknak a hitelintézetek prudenciális felügyeletére vonatkozó politikákkal kapcsolatos külön feladatokkal történő megbízásáról szóló, 2013. október 15-i 1024/2013/EU tanácsi rendelet (HL L 287., 2013.10.29., 63. o.) 6. cikkét.